

Sokaktaki resimler

DERYA ÇAKIR

New York sokaklarında ki hava, 11 Eylül öncesi ve sonrası diye ikiye ayrılıyor 2001'den beri. Aynı şekilde oradaki **sanata** bakış ve ürünleri yorumlama tarzı da.

Oysa New York'un duvar ve sokaklarını süsleyen değil, kaplayan resimler, 11 Eylül öncesinde de çok şey anlatıyordu. Müzisyen ve eleştirmen İlhan Mimaroglu, onların fotoğraflarını çekip yorumladığı bir dosya hazırladığında, bunu basacak yayınevini uzun süre bulamamıştı. Nihayet 2003'te ilk baskısı yapılan ve geçen günlerde yeniden yayımlanan New York Kapı Dışı **Sanati**, 2012'de kaybettiğimiz Mimaroglu için bir saygı duruşu niteliğinde bugün.

YENİLENEN BİR SANAT

Kentte yaşayan hemen herkesin önünden geçip gittiği ve belki bir kısmının yerinde bugün yellere esen duvar

resimlerini fotoğraflayıp **kitaplaştırma** fikri, hem riskli hem de geleceğe seslenen bir iş.

Risk, tekrara düşme olasılığında yatıyor. Oysa Mimaroglu, bunu yine kendi fikriyle aşmış: Duvar resimlerini, fotoğrafta belirlediği bir alana oturtup kesitler seçmiş. Böylece bakıp da görmediğimiz kimi ayrıntılar netleşerek farklı anlamlara bürünmüş. Başka bir deyişle kopyalamaya değil, yeniden üretim ve yorumlama yoluna girmiş Mimaroglu.

Reklamlar arasında boğulan, bazen oradan insanlara bakan, kimi zaman şehrin hareketine donukluk katan ve kimi anlarda da kenti enikonu hareketlendiren resimlerden seçtiği kesitlerle "doğru"dan çok yerleştirmelere odaklanan bir çalışmayla karşı karşıyayız. Mimaroglu, doluluğundan bahsettiği duvarların neyle renklendirildiğini anlatırken nasıl "işler" kotarıldığını ve bunların hangi anlamlara gelebileceğini de yorumluyor. İsmi belli olmasına rağmen "isimsiz" **sanatçıların** bu yorumlardaki yeri yadsınamaz elbette.

Halka açık galeri New York'ta gezinen Mimaroglu'nun, sokaktaki başya-

Ilhan Mimaroglu, "New York Kapı Dışı **Sanati**"nda kente nefes aldırın ve insanların bakış açılarını değiştiren resimlerden seçtiği ayrıntıları yorumluyor.

ptıları yakalama izleğiyle şekillenen **kitap**, kentsel ve zihinsel dönüşümle yok olması muhtemel resimleri sayfalarında barındırıyor. Bu anlamda tarihi bir "işleve" de sahip. 11 Eylül'den sonra Manhattan sokaklarında bir adamın dillendirdiği "Tarihin gizem olmasına izin vermeyin" sözü, Mimaroglu'nun hazırladığı **kitapla** daha evvel ete kemiğe bürünmüş.

Mimaroglu, bir soru sorma ihtiyacı hissediyor: "Elden çıkarılabilir, 'kullanıldıktan' sonra atılabilir bir **sanattan** mı söz ediyoruz?" Aslında, yerine hep yenisinin geldiği bir **sanattan** bahsediyor; silinen, yıkılan, parçalanın, yırtılan ama ardından mutlaka yenisi yapılan bir **sanat** ürünü... Sokaktaki insan için yine sokaktaki insan tarafından yapılmış resimler bunlar.

MAĞARADAN KENT DUVARINA

Mimaroglu'nun mağaralara yaptığı gönderme, sokak resimlerinin o eski dönemlerdekiyle akraba olduğunu çağırıyor bize: "Mağara adamı duvarı bulmak zorundaydı. Çağında müzeler, galeriler, **sanat** uzmanları ve **sanata** yatırım yapanlar yoktu. Bugün

bütün bunlar ve bu kişiler olduğu için duvarın yeniden bulunması gerekti." Bulunan duvara nakşedilenler, resmî açılışı yapılmayan ama 7/24 ziyaretçi alan bir **sergiye** benzerken bakını, bir yaklaşıran bir uzaklaşıran; çekingenlikle cesareti aynı anda yansıtan resimler bunlar.

Mimaroglu'nun kitabına aldığı resimler, şehrin kendine has karmaşasında kurulu düzen galerisi yaratıyor. Böylece duvar, insanı sınırlayıp ezen ve örseleyen yapısından uzaklaşıp anlık bir ferahlama sağlıyor. Hatta Mimaroglu'nun da dediği gibi "New York'u bir **sanat** yapıtı olarak temizlemeyi" tasarlıyor bazı ressamlar.

Mimaroglu, duvar resimlerinin insanın görmezliğine seslenip söz konusu kayıtsızlığı bir şekilde kırdığını belirtiyor. Yerine yenileri geldiğine ve onlar da kendini insanlara gösterdiğine göre kapı dışı **sanati** sonsuzluğa uzanan bir eylem. Bugün aramızda olmayan Mimaroglu'nu, o gerçeği **kitaplaştırdığı** için bir kez daha saygıyla anmalıyız. ■

New York Kapı Dışı **Sanati** / İlhan Mimaroglu / **Yapı Kredi Yayınları** / 96 s.